

Mendelova
univerzita
v Brně

Agronomická
fakulta

Denní motýli v biokoridorech

Zdeněk Laštůvka & Hana Šefrová

Návaznost, metodika

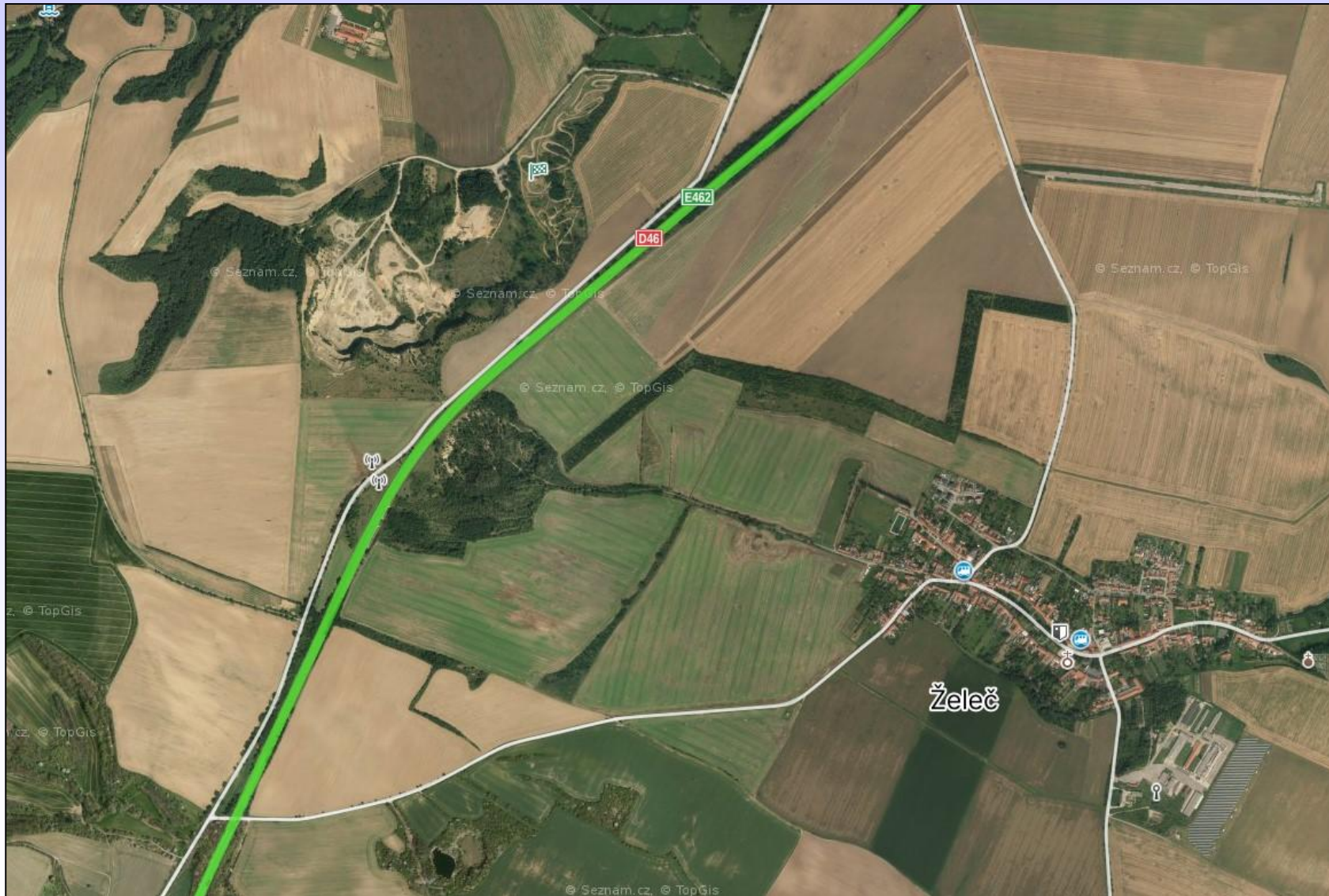
- Ø Projekt: „Funkčnost územního systému ekologické stability a její perspektiva v podmínkách globální změny klimatu“
- Ø Doba řešení: 2020–2022
- Ø Hodnoceno 14 biokoridorů, všechny tvořené porostem dřevin
- Ø Metoda transektů (viz např. Konvička & Beneš 2018), návštěvy 2–4× ročně
- Ø Proč denní motýli: jednoduchá metodika terénního výzkumu, snadná determinovatelnost přímo v terénu, solidní poznatky bionomie a ekologických nároků
- Ø Provéřit, zda mohou biokoridory prospívat denním motýlům a podpořit jejich diverzitu v území.
- Ø Kromě výskytu denních motýlů byla orientačně hodnocena funkčnost (charakter, kvalita) každého biokoridoru.

Podstatné výsledky

- § Z Jihomoravského kraje je známo celkem asi 145 druhů denních motýlů (Papilionoidea), v současnosti se zde vyskytuje asi 123 druhů (viz např. Laštůvka & Laštůvka 2021).
- § V zemědělské krajině jižní Moravy žije kolem 100 druhů, z toho v „cennějších“ maloplošných chráněných územích 30–60, přímo v agrocenózách do 35 druhů.
- § Ve všech zkoumaných biokoridorech bylo pozorováno celkem 38 druhů denních motýlů a 4 další pozoruhodnější druhy s denní aktivitou s rozmezím 9–29 druhů.
- § Více než 25 druhů bylo zaregistrováno v biokoridorech Želeč, Kuželov, Malá Vrbka a Tvarožná Lhota.
- § V biokoridorech Křižanovice, Vlkoš, Hrušky, Litobratřice-jih a Litobratřice-sever bylo zaznamenáno 15–24 druhů.
- § V biokoridorech Podolí, Medlovice, Stříbrnice, Radějov a Únanov zjištěno méně než 15 druhů.

Zdůvodnění rozdílů

Želeč 29 druhů

Pro všechny mapky použít jako výchozí mapový podklad www.mapy.cz

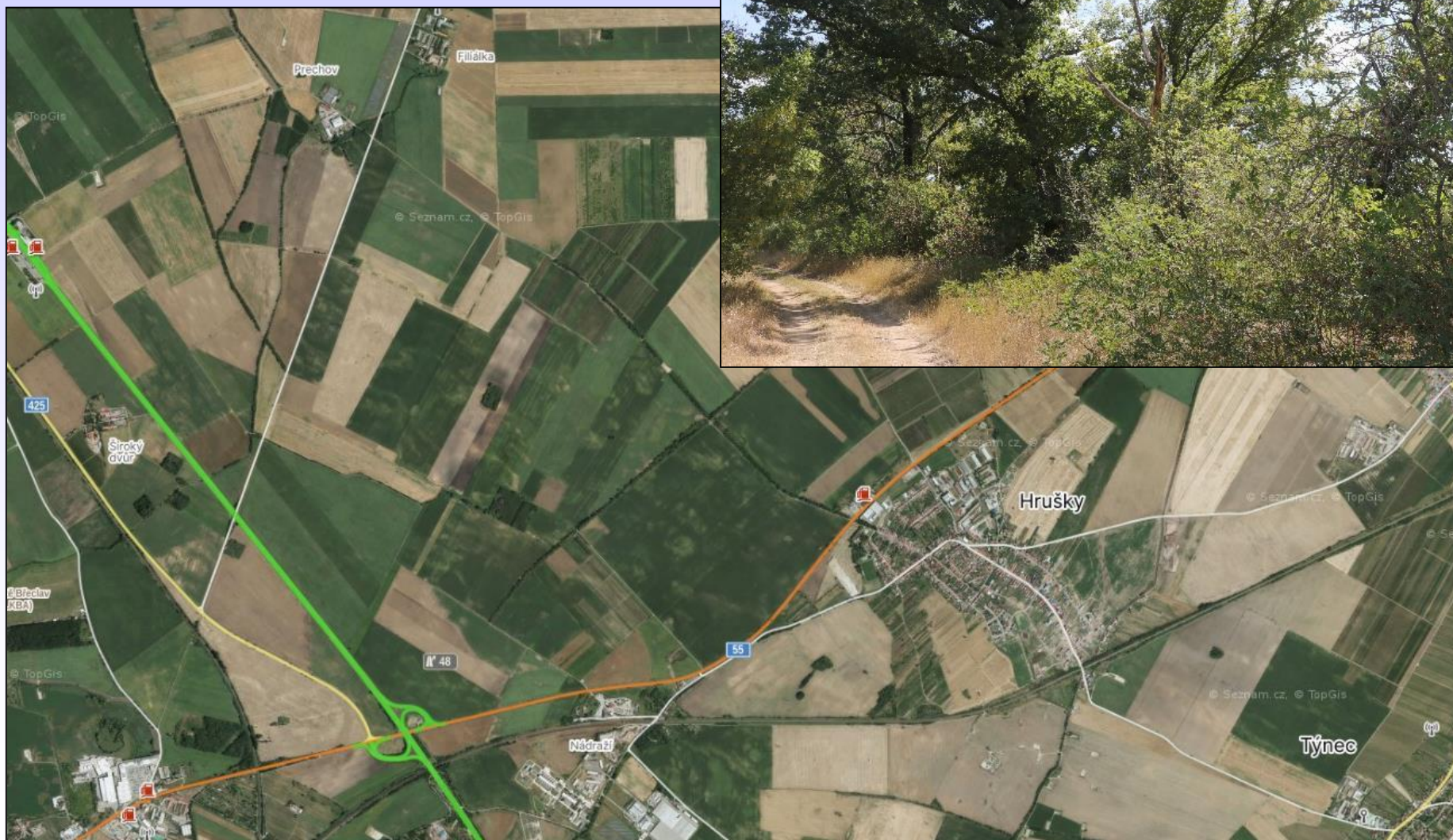
Zdůvodnění rozdílů

Kuželov, Malá Vrbka, Tvarožná Lhota 25–29 druhů

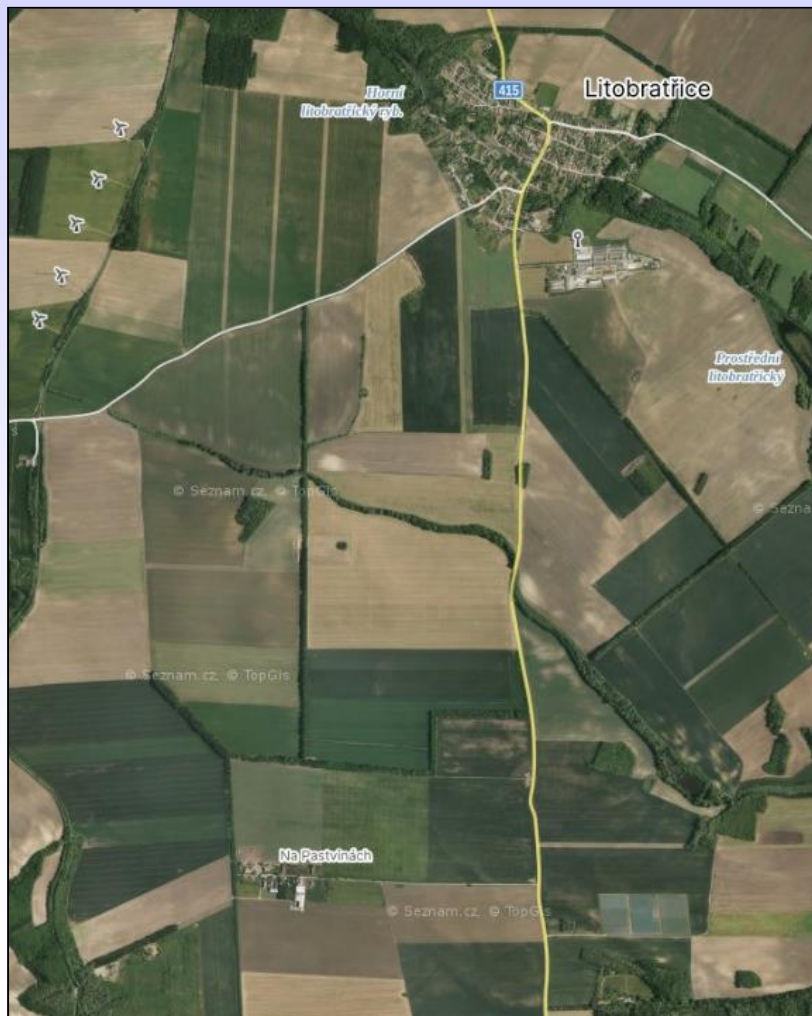
Zdůvodnění rozdílů

Hrušky 16 druhů

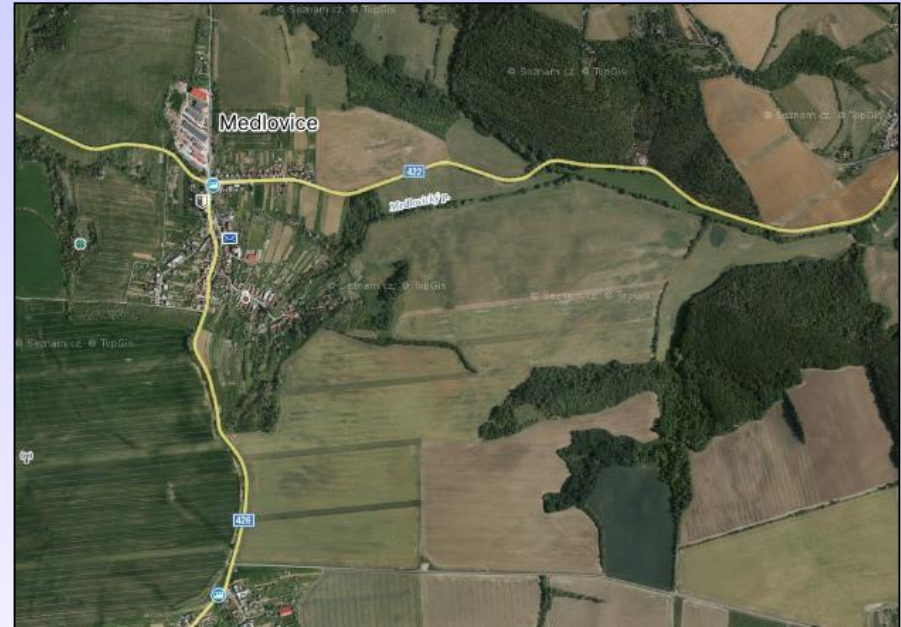
Zdůvodnění rozdílů

Litobratřice-jih 20 druhů

Zdůvodnění rozdílů

Podolí, Medlovice, obojí 13 druhů

Blíže k výsledkům

Ze zjištěných druhů je 19 (45 %) obecně rozšířených v jihomoravské zemědělské krajině a mají vztah k okolí biokoridoru nikoli k němu samotnému.

Blíže k výsledkům

Druhou skupinu (5 druhů; 12 %) tvoří již poněkud náročnější druhy s vazbou na subxerothermní až xerothermní bezlesí, i když opět značně rozšířené. Tyto druhy mohou využívat k trvalé existenci nelesní okraje biokoridorů (pokud jsou k dispozici).

Blíže k výsledkům

Do třetí skupiny (7 druhů, 17 %) je možné zařadit druhy obývající obvykle již zachovalejší nelesní biotopy a v zemědělské krajině se vyskytují více méně ostrůvkovitě.

Druhy uvedených 3 skupin (celkem 31; 74 %) obývají bezlesí, nevyžadují v krajině pásy nebo skupiny dřevin nebo pro ně mohou být tyto pásy dokonce překážkou.

Blíže k výsledkům

Pouze 9 (21 % druhů) preferuje biotopy s kombinací řídkých porostů nebo skupin stromů a keřů s bezlesím. Jsou to otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*), ostruháček březový (*Thecla betulae*), modrásek krušinový (*Celastrina argiolus*), perleťovec stříbropásek (*Argynnis paphia*), batolec červený (*Apatura ilia*), okáč prosíčkový (*Aphantopus hyperantus*), o. voňavkový (*Brintesia circe*), běloskvrnáč pampeliškový (*Amata phegea*) a přástevník kostivalový (*Euplagia quadripunctaria*). Jen 2 zjištěné druhy (asi 5 %) výrazněji preferují lesní prostředí, ostruháček dubový (*Favonius quercus*) a okáč pýrový (*Pararge aegeria*).

To znamená, že ze zjištěných 42 druhů vykazuje asi 11 (26 %) větší nebo menší potřebu dřevin (křovin nebo stromů) a pásy dřevin v nelesní krajině jejich existenci podporují nebo podmiňují. Žádný ze zjištěných druhů nevyužívá pásy jako biokoridory, přemísťují se kdekoli otevřenou krajinou (stejně jako většina ostatních živočichů).

Závěry

- Ø Výsledky ukazují výrazné rozdíly v biodiverzitě v závislosti na charakteru biokoridorů, jejich návaznosti a zejména jejich okolí;
- Ø zhruba tři čtvrtiny zjištěných druhů biokoridory tvořené dřevinami v otevřené krajině nepotřebují nebo jim mohou být překážkou – protože otevřenou krajinu obývají druhy otevřené krajiny;
- Ø biokoridory tvořené dřevinami mohou v bezlesé krajině podpořit výskyt asi 20 % druhů a pro asi 5 % druhů jsou existenčně důležitější;
- Ø tím mohou biokoridory tvořené dřevinami představovat různě významné refugium dlouhodobějšího výskytu pro 20–25 druhů;
- Ø žádný ze studovaných biokoridorů neplní funkci biologického koridoru ve smyslu tohoto slova a definice.
- Ø Při hodnocení byl brán v úvahu pouze možný vliv biokoridorů na lokální biodiverzitu (tj. různě dlouhodobá refugia, místa pro trvalé přebývání, migrace), nebyly posuzovány jejich další nesporné a významné funkce (estetická, ekologicko-stabilizační, protierozní, protivětrná, mikro- až mezoklimatická).